

Vaikutusten ennakkoarviointi

Joensuun kaupungin ohjeistus vaikutusten ennakkoarviointiin

Ohjeistus vaikutusten ennakkoarvioinnin tekemiseen:

Vaikutusten ennakkoarvioinnissa arvioidaan valmisteltavaa asiaa ja sen tavoitteita ennakkoon määriteltujen näkökulmien kautta (vaikutustyyppit). Tavoitteena on tuoda esille sekä lyhyet- sekä pitkäaikaiset vaikutukset. Vaikutusten ennakkoarvioinnilla tavoitellaan läpinäkyvää päätöksentekoa.

Lainsäädäntö antaa perusteet vaikutusten ennakkoarvioinnille. Muun muassa kuntalain 1 § ja 115 §, terveydenhuoltolain 11 § ja maankäyttö- ja rakennuslain 9 § ohjaavat vaikutusten ennakkoarviointia.

Kuntaliitto on antanut ohjeistuksen vaikutusten ennakkoarviointiin. Joensuun kaupunki soveltaa ennakkoarviointiprosessissa Kuntaliiton ohjeistusta seuraavasti:

1) Valmistelija ratkaisee, tarvitaanko ennakkoarviointia vai ei.

Ennakkoarviointi tulee kuitenkin tehdä aina, kun valmisteltavalla asialla on merkittäviä vaikutuksia seuraaviin:

- eri ikäisiin kuntalaisiin sekä sukupuoleen ja sosiaalisiin vaikutuksiin
- vammaisiin huomioiden eri vammaisryhmät
- kaupungin organisaatioon ja henkilöstöön
- kaupungin talouteen
- ympäristöön
- yrityksiin

Valmisteltavat asiat voivat liittyä mm palveluverkkoon, kuntalaisten elinoloihin ja elinympäristöön, alue- ja yhdyskuntarakentamiseen, energiatalouteen, liikkumiseen, kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriympäristöön ja rakennettuun ympäristöön.

2) Vaikutusarvioinnin tekeminen. Tunnistetaan, arvioidaan ja kirjataan vaikutukset. Tarvittaessa tarkastellaan asioita monialaisesti ja moniammatillisesti ja kuullaan kohderyhmää.

3) Kirjataan vaikutusten johtopäätökset.

4) Vaikutusarviointi otetaan huomioon valmistelussa ja päätöksenteossa.

Ennakoarviointia ei tarvitse tehdä silloin, kun kyseessä on mm.

- talousarvio
- valtuustoaloite
- oikaisuvaatimus
- viranhaltijapäätös
- tiedoksi merkittävä asia
- viranhaltijan nimeäminen
- konsernistrategia ja strategian toteutus
- kaavaprosessi (tehdään maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti)
- lautakunnan toimialaan kuuluva erityisasia, kuten yksilöhuoltojaoston asia
- asia, jolla ei ole merkittäviä vaikutuksia kuntalaisen hyvinvointiin ja terveyteen, tiettyyn väestöryhmään, kunnan talouteen, yritystoimintaan, henkilöstöön, johtamiseen ja ympäristöön

Valmistelija tuo esille ennakoarvioinnin johtopäätökset sekä huomioi nämä asian valmistelussa sekä päätösesityksessään. Mikäli valmisteltavalla päätöksellä on useita toteutusvaihtoehtoja, tulee ne tuoda ilmi ja perustella johtopäätöksissä.

Joensuun kaupunki on osana Lapsiystävällinen kunta -työskentelyä sitoutunut tekemään lapsivaikutusten ennakoarviointia osana lapsia koskevaa päätöksentekoa.

Lapsivaikutukset kirjataan Kuntalaisvaikutukset -lomakkeelle omaan kohtaansa.

Huomioitavaa on, että merkittävissä hankkeissa lapsivaikutuksia tulee koota laajasti hyödyntämällä moniammatillista yhteistyötä ja eri lähteitä.

Laajan lapsivaikutusten arvioinnin prosessikuvaus:

1. Kootaan asiantuntijaryhmä ja kartoitetaan olemassa oleva tieto (esim. alueelliset tilastot, kouluterveyskysely, edelliset lapsivaikutusten arvoinnit vastaavista päätöksistä jne.)
2. Kerätään puuttuva tieto (tutkimukset, asiantuntijalausunnot, lasten kuuleminen...)
3. Tehdään tiedon pohjalta ratkaisuvaihtoehtojen punninta, jossa tunnistetaan vaihtoehtojen positiivisia, neutraaleja ja negatiivisia vaikutuksia. Vaikutuksia tarkastellaan lasten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta.
4. Tuotetaan suositukset jatkovalmistelua varten ja raportoidaan arvioinnin tuloksista päätöksentekoaikavälillä

PERUSTIEDOT VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTI KOHTEESTA

Asia:

Kansalaisopiston
kurssimaksujen korottaminen
ja ryhmien minimi

Toteutusvaihtoehto 1

Kansalaisopiston
kurssimaksuja korotetaan 5
%, joka vastaa talousarvion
määräystä korottaa hintoja
kustannusten nousua
vastaavasti.

Toteutusvaihtoehto 2

Kansalaisopiston ryhmien käynnistymisen edellytyksenä on ollut, että kursseille on ilmoittautunut kantakaupungissa 8 opiskelijaa ja muilla alueilla 6 opiskelijaa. Ryhmäminimiä on esitetty nostettavaksi esim. 8 opiskelijaan. Asiaa on selvitetty Joensuun kaupungin alueen osalta (ks. liite) ja sen perusteella jopa 72 ryhmää (1516 tuntia ja 470 opiskelijaa) on vaarassa jäädä toteutumatta. Samalla 108 tuntiopettajaa (14 h/vko) jäisi vaille töitä. Kuten liitteestä ilmenee niin ryhmiä lakkaisi erityisesti kantakaupungin ulkopuolelta ja ne koskisivat niin lapsia, ikääntyneitä ja soveltavia ryhmiä. Koko opiston henkilöstön kentän tuntemuksen mukaan olisi järkevämpää vaikka nostaa kurssihintoja 8 %, kuin nostaa minimiryhmärajoja. Tällöin opiskelijoilla olisi edes mahdollisuus osallistua kursseille. Uskomme vahvasti, että opiskelijat olisivat valmiita vaikka maksamaan enemmän kursseista, jotta opiskelu lähellä mahdollistuisi. Samalla myös saavutettavuus toteutuisi paremmin ja reuna-alueiden kuntalaiset olisivat tasa-arvoisessa asemassa ja autoilu sekä hiilijalanjälki olisi vähäisempää.

Toteutusvaihtoehto 3

Päättävä toimielin / päättävät
toimielimet:

Kulttuuri- ja
liikuntalautakunta

Arvioitu päätösaikataulu:

Huhtikuu 2024

Valmistelijat:

Tero Väänänen

Valitse vaikutusten ennakoarviointikohteet

Valitse mitä vaikutustyyppäjä haluat arvioida

1. Eri ikäiset kuntalaiset	☒ Kyllä
2. Vammaiset huomioiden eri
vammaisryhmät	☐ Kyllä
3. Kaupungin organisaatio ja
henkilöstö	☒ Kyllä
4. Kaupungin talous	☐ Kyllä
5. Ympäristö	☐ Kyllä
6. Yritykset	☐ Kyllä

1. ERI IKÄISET KUNTALAISET

1.1 Vaikutus erityisesti johonkin tiettyyn ihmisryhmään

Esim. opiskelijat, etninen tausta, kieli, erityisryhmä?

Vaikutus kohdistuu erityisesti heikommassa taloudellisessa asemassa oleviin kuntalaisiin sekä kauempana kantakaupungista asuviin ihmisiin.

1.2 Vaikutukset fyysiseen terveyteen ja turvallisuuteen

Lapset

Fyysisen terveyden ylläpitämisen edellytykset vaikeutuvat, jos vanhemmilla ei ole edellytyksiä maksaa korkeampia kurssimaksuja.

Jos ryhmäminimiä nostetaan niin fyysistä terveyttä ylläpitäviä palveluja ei välttämättä tarjolla kauempana kantakaupungista.

Työikäiset

Kantakaupungin ulkopuolella olevien kuntalaisten matka fyysistä terveyttä ylläpitäville kursseille kasvaa, autoilu lisääntyy ja hiilijalanjälki kasvaa.

Ikäihmiset

Pienten eläkkeiden varassa elävät kuntalaiset voivat joutua tinkimään osallistumisesta fyysistä terveyttä ylläpitävistä opiston kursseista.

1.3 Vaikutukset psyykkiseen hyvinvointiin ja ihmissuhteisiin

Lapset

Kantakaupungin ulkopuolella olevien lasten ja nuorten sosiaaliset kontaktit voivat vähentyä.

Työikäiset

Kantakaupungin ulkopuolella asuvien kuntalaisten sosiaaliset kontaktit voivat vähetä kurssien puuttumisen johdosta.

Ikäihmiset

Erityisesti ikääntyneiden sosiaaliset kontaktit ovat vähäisiä ja jos kursseja ei ole tarjolla tai ne ovat liian kalliita niin yksinäisyys lisääntyy ja psyykkinen hyvinvointi heikkenee. Opiston kurssit voivat olla se viimeinen palvelu, joka paikkakunnalla enää on, jossa voi tavata ikätovereita ja muita ihmisiä.

1.4 Vaikutukset toimeentuloon

Lapset

Ei merkittäviä vaikutuksia

Työikäiset

Tuntiopettajien töiden väheneminen ja tulojen pieneneminen, jos ryhmäminimiä nostetaan.

Ikäihmiset

Kurssimaksujen nostaminen heikentää pienten eläkkeiden varassa toimeentulevien kuntalaisten toimeentuloa, jos/kun he osallistuvat kursseille.

1.5 Vaikutukset palvelujen saatavuuteen

Lapset

Kantakaupungin ulkopuolella asuvien lasten osalta palvelujen saatavuus heikkenee.

Työikäiset

Kantakaupungin ulkopuolella asuvien työikäisten osalta palvelujen saatavuus heikkenee.

Ikäihmiset

Kantakaupungin ulkopuolella asuvien ikäihmisten osalta palvelujen saatavuus heikkenee.

1.6 Vaikutukset elinympäristöön

Lapset

Elinympäristön viihtyisyys vähenee, jos kursseja ei tarjolla oman asuinympäristön lähistöllä ole tarjolla.

Työikäiset

Elinympäristön viihtyisyys vähenee, jos kursseja ei tarjolla oman asuinympäristön lähistöllä ole tarjolla.

Ikäihmiset

Elinympäristön viihtyisyys vähenee, jos kursseja ei tarjolla oman asuinympäristön lähistöllä ole tarjolla.

1.7 Vaikutukset kulkuyhteyksiin ja liikkumiseen

Lapset

Kantakaupungin ulkopuolella asuvat lapset tarvitsevat vanhemmilta kyydin, jos haluavat jatkaa opiskelua. Julkisen liikenteen palvelut puutteellisia. Autoilu lisääntyy ja hiilijalanjälki kasvaa.

Työikäiset

Omalla autolla liikkuminen lisääntyy, kustannukset nousevat ja hiilijalanjälki kasvaa.

Ikäihmiset

Omalla autolla liikkuminen lisääntyy, kustannukset nousevat ja hiilijalanjälki kasvaa.

1.8 Vaikutukset yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoon ja sukupuoleen

Lapset

Kantakaupungin ulkopuolella kansalaisopiston palveluiden saavutettavuus ja tavoitettavuus heikkenee.

Työikäiset

Kantakaupungin ulkopuolella kansalaisopiston palveluiden saavutettavuus ja tavoitettavuus heikkenee.

Ikäihmiset

Kantakaupungin ulkopuolella kansalaisopiston palveluiden saavutettavuus ja tavoitettavuus heikkenee.

1.9 Vaikutukset mielekkääseen vapaa-ajanviettoon

Lapset

Lasten vapaa-ajanviettomahdollisuudet vähenevät.

Työikäiset

Työikäisten vapaa-ajanviettomahdollisuudet vähenevät.

Ikäihmiset

Ikääntyneiden vapaa-ajanviettomahdollisuudet voivat jopa loppua kokonaan, koska muita ko. palveluiden tarjoajia ei välttämättä lähistöllä ole.

1.10 Jokin muu, mikä?

Pyydetään lausunto
tarvittavilta sidosryhmiltä

☐ Kyllä

☐ Ei

Kuntalaisvaikutuksen johtopäätökset:

Kurssihintojen nostaminen heikentää taloudellisesti haastavammassa asemassa olevien kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua kansalaisopiston kursseille. Hintojen nostaminen on kuitenkin koko opiston henkilöstön kentän tuntemuksen mukaan parempi vaihtoehto kuin ryhmäminimien nostaminen. Jäsenkuntien osalta kunnan voivat itse päättää ryhmäminimien tason. On huomioitava, että jäsenkunnat maksavat opetuksen järjestämisestä opistolle sopimuksen mukaisen tuntihinnan.

Lisää tarvittavat liitteet (lausunnot, raportit ym.)

Pienet ryhmät (11032024).xlsx

3. KAUPUNGIN ORGANISAATIO JA HENKILÖSTÖ

Palvelujen tuottamis- ja järjestämisvastuun muutokset, toimintatavan muutos

Ei merkittäviä muutoksia tuottamis- tai järjestämistavoissa.

Uudenlaiset palvelujen tuottamistavat

Kurssien sähköistä maksamista kokeillaan kevään 2024 aikana ja se otetaan laajemmalla kampanjalla käyttöön lv:n 2024-2025 alusta. Tämä tulee vähentämään laskutusta ja Meitalta ostettujen palvelujen kustannuksia.

Henkilöstön määrä ja asema

Vakituisen henkilöstön määrä vähenee vuoden 2024 aikana 1 opintosihteerin verran (+ yhden opintosihteerin työstä 20 % orkesterin tehtäviin). Vuosien 2027-28 aikana on 3 suunnittelijan ennakoitu eläköityvän ja niiden osalta tilannetta tarkastellaan opetuksen määrän ja opistolle osoitettujen resurssien suhteen. Tarvittaessa kolmen eläköityvän tilalle palkataan vain kaksi suunnittelijaa.

Tuntiopettajien osalta vuoden 2025 jäsenkuntien tilaus vähenee 2307 tuntia seuraavien kolmen vuoden ajalle ja samalla myös opiston kustannustehokkuutta tullaan lisäämään (ryhmäkokoa pyritään kasvattamaan). Tämä osaltaan vähentää tuntiopetuksen määrää. Tarkkaa arviota on vaikea ennakoida, mutta isäntäkunta Joensuun tuntiopetuksen määrän voi arvioida vähenevän n. 1000 tuntia.

Organisaation tehtävien määrä, laatu tai menettelytavat

Kansalaisopiston tehtävien määrä tulee vähenemään, mutta opetuksen laatu pyritään pitämään korkealla. Opistossa on aloitettu osaamisperusteisten kurssien järjestäminen, joka osaltaan nostaa opetuksen arvostusta ja merkitystä.

Jokin muu, mikä?

Organisaatio- ja henkilöstövaikutusten johtopäätökset:

Organisaation henkilöstö tulee supistumaan niin vakituisen kuin määräaikaisen henkilöstön osalta. On kuitenkin tarkkaan seurattava, että vakituisen henkilöstön työmäärä, jaksaminen sekä osaaminen pysyy riittävällä tasolla. Opiston henkilöstö työskentelee jo tällä hetkellä jaksamisen suhteen äärirajoilla. Täydennyskoulutuksen tarve tulee lisääntymään vakituisen henkilöstön osalta, kun suunnittelijat joutuvat ottamaan hoitoonsa sellaisten ainealueiden tehtäviä, joihin heillä ei ole koulutusta tai kokemusta.

Lisää tarvittavat liitteet (lausunnot, raportit ym.)

Ennakkoarvioinnista vastaava

Päivämäärä

pp.kk.vvvv

21.03.2024

Nimi

Tero Väänänen

Anna se sähköpostiosoite minne vaikutusten ennakkoarviointi

liitteineen toimitetaan * = on pakollinen kenttä

etunimi.sukunimi@joensuu.fi

katriina.leppanen@joensuu.fi

Vastaanotettu

2024-03-21 10:04

Vahvistusnumero

89cebfc8ae

Vahvistusnumero: 89cebfc8ae

Aikaleima: 21.3.2024 10.04